

ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯТА

Организация с иделана цел,
Рег. #13849 / 97, Софийски градски съд
ул. Славянска 9 Етаж 3 , София 1000
тел./факс 980 54 84; тел. 989 49 44; E-mail: office@aip-bg.org;

МОТИВИ КЪМ ЗАКОНА ЗА ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ

Целта на предложения проект на Закон за достъп до обществена информация е регламентиране на условията и реда за осъществяване на конституционното право на гражданите да търсят и получават информация относно обществения живот в Република България. Ефективното упражняване на това право дава възможност на членовете на обществото да си съставят собствено мнение за дейността както на органите на държавната власт, така и на други субекти, чиято дейност има обществен характер.

Регламентацията на достъпа до информация е елемент от общата уредба на информационните права на гражданите и създава нормативна основа за регламентиране и на редица свързани с него обществени отношения – защита на личната информация, определяне на съдържанието, обхвата, условията и реда за създаване и за работата със защитена информация.

Предложеният законопроект е един от основните механизми за осъществяване на правителствената политика и по-конкретно на приетата от Министерския съвет Стратегия за изграждане на модерна административна система на Република България. С него се създават условия за увеличаване на гражданското участие във формирането на държавната политика и информираност на гражданите, което е от изключително значение за комуникацията на правителството с гражданското общество. Чрез Закона за достъп до обществена информация ще се реализира

основният принцип за откритост в дейността на администрацията, регламентиран в Закона за администрацията.

Основания за регламентацията на обществените отношения във връзка с предоставянето на информация се съдържат във:

Всеобщата декларация за правата на човека, приета от Общото събрание на ООН – 10 декември 1948 г., и по специално чл. 19.

Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи от 1951 г.

Проблемите за регламентацията на информационните права на гражданите са предмет на редица документи на Съвета на Европа като една от най-старите европейски структури и на Комитета на министрите на страните - членки на Съвета на Европа, които в различните периоди са вземали отношение по реализацията на комуникационните права на гражданите в:

Препоръка № R (81) 19 на Комитета на министрите на страните - членки на Съвета на Европа, за достъпа до информация, която се държи от публичните власти.

Препоръка на Комитета на министрите на страните-членки на Съвета на Европа, № R (94) 13 за осигуряване на прозрачност на средствата за масова информация.

Европейската конвенция за трансгранична телевизия.

Препоръка на Комитета на министрите на страните - членки на Съвета на Европа, № R (99) 1 за мерките за стимулиране на плурализма в средствата за масова информация.

Комитетът на министрите на страните - членки на Съвета на Европа, препоръчва прилагане в националното законодателство на следния основен принцип:

“Държавите - членки на Съвета на Европа, трябва да разгледат възможните правни мерки за осигуряване на достъп на обществеността до плуралистична и разнообразна информация за средствата за масова информация, съдържаща различни политически и културни възгледи, съобразявайки се с важността за осигуряване на редакционна независимост на средствата за масова информация, а също така и за значението на тези мерки, когато те бъдат приети от самите средства за масова информация

доброволно.”

Хармонизацията на българското законодателство със законодателството и практиките в Европейския съюз е в пряка зависимост и от прилагането на принципите, заложи в препоръките на Съвета на Европа, тъй като това е единствената институция на Обединена Европа, на която Република България е пълноправен член.

Във вътрешен план основните принципи за реализация на комуникационните права на гражданите са определени в **Конституцията на Република България**.

Законопроектът е основан на регламентираното в чл.41 конституционно право на гражданите да търсят, получават и разпространяват информация. В ал. 1 от него се съдържа правното основание за разработването на законопроекта, тъй като именно този текст определя универсално информационните права на гражданите. Възприетият подход съответства на споменатата Препоръка № R (81) 19 на Комитета на министрите на страните - членки на Съвета на Европа, за достъпа до информация, която се държи от публичните власти. Според тази препоръка **“не може да има отказ за достъп до информация заради това, че лицето, което иска информация, няма конкретен интерес от материята.”**

Нормативното регламентиране на условията и реда за реализация на правата по чл. 41, ал. 1 от Конституцията произтича и от Решение № 7 на Конституционния съд от 1996 г. по конституционно дело №1 от 1996 г., където той определя, че правата по чл. 41 принадлежат и на физическите, и на юридическите лица. Законодателят трябва да регламентира обхвата и формите за реализация на това право, особено що се касае до ал. 1 на чл. 41 от Конституцията. Конституционният съд въвежда термина “общественозначима информация”. Въз основа на това тълкуване са определени наименованието и основното понятие на законопроекта – обществена информация, както и правата и задълженията на включените в него субекти.

В контекста на изложеното особена актуалност придобива постоянно увеличаващият се информационен обмен, характерен за глобализацията на съвременното общество. Това от своя страна преформулира стратификацията в съвременното общество и движението на информационните потоци. Ролята на държавата като информационен източник все повече намалява и съответно нараства ролята на другите

информационни източници. Това налага регламентиране на съответен достъп на гражданите до основните източници на общественостнозначима информация за балансиране на интересите и създаване на адекватни условия за формиране на общественото мнение въз основа на реалните измерения на информацията. Това има и своя философски смисъл по отношение на бъдещето и развитието на демокрацията като цяло.

Структурата на законопроекта за достъп до обществена информация е съобразена със Закона за нормативните актове и с указа за неговото прилагане.

Основно текстовете на законопроекта регламентират процедурата за достъп до информация на органите на държавната власт. Като допълнение е предвидено прилагането на тази процедура и по отношение на други субекти, чиято дейност има обществен характер. Конкретно това означава, че е регламентиран достъпът до информация относно дейността на публичноправни субекти, която със закон е определена за публична. Законопроектът се прилага съответно и за достъп до обществена информация относно обществените услуги, извършвани от физически или юридически лица и финансирани с бюджетни или извънбюджетни средства, което е съществен елемент и осигурява прозрачност на използването на обществените фондове. В обхвата на законопроекта е включена и информацията, осигуряваща прозрачност на средствата за масова информация, като е определен кръгът на общодостъпната информация за тях.

Основните моменти в законопроекта са:

1. Регламентиране на начина и процедурата за осъществяване на конституционното право за достъп до обществена информация, като за пръв път е въведено на законово равнище общо задължение за “активно” предоставяне на информация от страна на органите на държавната власт.
2. Законово определяне на видовете информация, която се създава и съхранява от органите на държавната власт, което е основание за по-нататъшното регламентиране на обхвата на информацията, представляваща държавна или служебна тайна.

Същевременно предвидената в законопроекта процедура е максимално опростена, като са осигурени и съответните правни механизми за защита на правото на

информация срещу забавяне или необоснован отказ за предоставяне на информация.

Преди приемането си законопроектът за достъп до обществена информация беше представен за широко обществено обсъждане, което продължи около два месеца. През този период бяха получени становища от други държавни органи и от неправителствени организации. В резултат на обсъждането бяха одобрени принципите на законопроекта и предвидените в него процедури. В окончателната редакция на законопроекта са включени повечето от направените предложения.

Въз основа на изложеното предлагам Народното събрание да обсъди и приеме проекта на Закон за достъп до обществена информация.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:
(Иван Костов)